

Jüri-Ott Salm
Linnavolikogu liige
Jüri Ginter
Linnavolikogu liige

Teie 08.12.2016
Meie 22.12.2016 nr 1-5/21105

Vastus arupärimisele linnaeelarve kohta

Lugupeetud Jüri Ott Salm ja Jüri Ginter

Vastuseks Teie arupärimisele linnaeelarve kohta teatan järgmist.

Linna **tuludest** suur enamus on linna otsustuspädevusest väljas.

2017. aasta eelarve on 160 mln eurot. 120 mln eurot moodustavad üksikisiku tulumaks ning saadavad toetused. Omavalitsustele laekub 11,6% maksustatavast tulust (mahaarvamisi arvestamata). See määr tuleneb tulumaksuseadusest. Linnale antavate toetuste üle otsustab toetuste andja, eelkõige riik. Lisaks on mõned suuruse mõttes vähemolulised tulud, mis laekuvad seaduses sätestatud määrade alusel (nt vee erikasutustasu keskkonnatasude seaduse alusel, riigilõivud).

Linna kui avaliku halduse kandja otsese mõju all on kohalikud maksud, maamaks (osaliselt), vara müük ning laekumised kaupade ja teenuste müügist. Laenukohustuste võtmine on samuti volikogu pädevuses. Maksude kehtestamise õigus tuleneb KOKSi §-st 5. KOKSi § 36 täpsustab, et kohalikud maksud ja maksumäärade muudatused kehtestatakse enne valla- või linnaeelarve või lisaelarve vastuvõtmist. Tartu linnas kehtivateks kohalikeks maksudeks on reklaamimaks, teede ja tänavate sulgemise maks ning parkimistasu. Kohalike maksude seadus näeb ette lisaks nimetatutele veel kolme võimalikku kohalikku maksu (mootorsõidukimaks, loomapidamismaks ja lõbustusmaks), mida Tartus ei ole rakendatud. Kohalikest maksudest on kavandatud 1,3 mln eurot. Kuigi maamaks on riiklik maks, on ka selle puhul linnal oluline otsustamisruum – võimalik on kehtestada maksumäär maamaksuseaduses sätestatud vahemikus (0,1-2,5% maa maksustamishinnast). Tartu linnas on alates 2002. a olnud kogu linna haldusterritooriumil ühtne maksumäär 1,0% maa maksustamishinnast. Maksustamishinna 0,1% tõstmine suurendab tulusid 70 000 euro võrra.

Eelarve seletuskirjas on iga tululiigi juures täpsemalt esitatud õigusaktid, mille alusel vastav tulu laekub. Summad planeeritakse reeglina vastava tululiigi olemusest lähtuvalt, kasutades algandmetena eksperthinnanguid. Viimased võivad tululiigist olenevalt olla linnavalitsuse sisesed või välised (nt tarbijahinnaindeks, hõive ja palgataseme muutus).

Kokkuvõtteks otsustab volikogu maamaksu ja kohalike maksude määrad, vara müügi ning laenukohustuste võtmise (kokku ligi 17 mln). Kaupade ja teenuste hinnad (tulu 17 mln eurot) on volikogu kaudse mõju all – otsustamine on delegeeritud allapoole. Lisaks otsustab volikogu ka

likviidsete varade kasutuselevõtu, 2017. a eelarve puhul on see 3 mln eurot. Seega tulubaasi osas saab kohalik omavalitsus kaasa rääkida vaid 25% osas.

Kulude puhul ei saa tuua välja ühest summat, mille ulatuses on volikogul muutmisvõimalus. Esiteks võib välja arvata sihtotstarbeliste toetuste arvel tehtavad kulud ning nendest tulenevad linna omaosalused. See tähendab väljastpoolt saadud toetust, mida saab kasutada vaid spetsiaalsel otstarbel (ligi 50 mln). Teiseks on teatud kohustused volikogu poolt juba varem pikaajaliselt otsustatud, mida mõjuva põhjuseta ei saa ringi otsustada (muidu rikutaks õiguskindluse / õiguspärase ootuse põhimõtet). Siia kuuluvad võetud laenukohustused (linnal on 58 mln eurot laenukohustusi (sellest 54 miljonit emiteeritud võlakirju), millest igal aastal tasume umbes 8 mln), aga ka muud pikaajalised lepingud (nt bussiveoteenuse leping ASiga SEBE).

Ülejäänud kulutuste osas on volikogul formaaljuriidiliselt otsustusõigus. Üldjoontes moodustavad volikogu otsustatavad kulud veidi alla 40% (2017. a eelarves u 60 mln eurot) eelarve mahust, kuid ka neil kuludel on väljakujunenud struktuur, kus volikogu saab otsustada kulude suurenemiste või vähenemiste üle, vastavalt kokkulepitud linna arenguprioriteetidele. Eelarve koostamisel ja muudatusettepanekute tegemisel tuleb aga arvestada ka KOKSist tulenevaid kohustusi ning arengukavast (sh eelarvestrateegiast) tulenevaid põhimõtteid.

Kõige õigem on teha soovitud ettepanekud juba arengukava ja eelarvestrateegia aruteludel. See võimalus on mitte ainult igal volinikul, vaid igal tartlasel. Eelarvestrateegia pannakse enne kinnitamist avalikule väljapanekule ning iga tehtud ettepanekut analüüsitakse põhjalikult ning arvesse võtmise tõenäosus on suur. Järgmine võimalus on 2017. aasta kevadel koostatavale eelarvestrateegiale aastateks 2018-2021.

Kehtivate lepingute hinnad on kujunenud hangete tulemusena. Hangete ettevalmistamisele eelnevad analüüsid, tuginedes varasematele kogemustele, arvestatakse täiendavalt lisandunud pindadega nt tänavapuhastuse hangete puhul, täiendavate liinikilomeetrite mahu vajadusega linnatranspordi hangete puhul ning tihti tuleb arvesse võtta ka õigusaktide muudatustest tulenevaid täiendavaid nõudeid. Kõike paraku ette prognoosida ei õnnestu, nt koristatava lume hulka ning paljusid teisi ilmastiku- ja inimtegevuse tagajärgedest olenevaid teenuste mahtusid. Tähtsal kohal on summade kavandamisel ka erinevate institutsioonide poolt koostatud majandusprognoosid ning peale tarbijahinna indeksi ka statistikaameti poolt avaldatavad indeksid, nt maanteede hooldustööde kvartali hinnaindeks.

Täna asjakohase küsimuse eest, vastuse koostamisel analüüsitud teemad on linnavalitsusele edaspidi abiks eelarvestrateegiate ja eelarvete koostamisel.

Lugupidamisega

/ allkirjastatud digitaalselt /

Jaan Õunapuu
abilinnapea